

การรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมจากการบันทึกภาพ
และเสียงด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

THE EVIDENCE IN THE FORM OF THE CONFESSION OF THE
ACCUSED AT THE TIME OF ARREST FROM THE RECORDING
OF VIDEO AND AUDIO USING ELECTRONIC DEVICES

รัชพล พิงไชย

Rutchapol Puengchai

อัจฉรียา ชูตินันท์

Achariya Chutinun

บทคัดย่อ

ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมเป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าเชิงพิสูจน์อย่างมาก เนื่องจากเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นในระยะเวลาที่มีความใกล้ชิดต่อเหตุการณ์การกระทำความผิด จึงเป็นพยานหลักฐานที่ศาลควรจะนำมารับฟังและชั่งน้ำหนักในการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี แต่ด้วยกฎหมายการรับฟังพยานหลักฐานของประเทศไทยในปัจจุบัน ในเรื่องของการรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย วางหลักไว้ว่า ห้ามมิให้ศาลรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมเป็นพยานหลักฐาน ไม่ว่ากรณีใดๆ ซึ่งเป็นบทตัดพยานหลักฐานเด็ดขาดที่ห้ามมิให้ใช้ดุลพินิจเป็นอย่างอื่น โดยบทบัญญัติดังกล่าวเกิดจากการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2547 จากเดิมที่วางหลักให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมได้ แต่ด้วยเหตุผลจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐในขณะนั้น ทำให้มีการแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวเป็นห้ามมิให้รับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมที่บังคับใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน โดยการแก้ไขบทบัญญัติมาตราดังกล่าว เป็นการแก้ไขเนื้อหาที่ให้สัดส่วนน้ำหนักไปทางหลักความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย เป็นเหตุให้เกิดผลกระทบที่เป็นเสียต่อหลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาและการใช้ดุลพินิจของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีขึ้น ซึ่งผลกระทบต่างๆ จากการห้ามมิให้ศาลรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมนั้น อาจเป็นเหตุให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษได้ เนื่องจากพยานหลักฐานที่มีในคดีไม่เพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด จึงต้องพิพากษายกฟ้องและปล่อยตัวจำเลยซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดไป ซึ่งขัดต่อวัตถุประสงค์เรื่องของการควบคุมอาชญากรรม

ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ในปัจจุบัน ห้ามมิให้รับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมเป็นการแสดงให้เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวให้ความสำคัญกับหลักความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ มากกว่าการอนุญาตให้สามารถรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวเพื่อนำไปพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ตามวัตถุประสงค์ของหลักการควบคุมอาชญากรรม จึงเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา 84 วรรคท้ายที่ได้รับการแก้ไขและใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันดังกล่าว ยังมีปัญหาในเรื่องของการให้สัดส่วนน้ำหนักระหว่างการอนุญาตให้ศาลสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง กับการต้องห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานใดๆ ที่ได้มาจากการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนแม้เพียงเล็กน้อย ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายพยานหลักฐานที่มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องต้องรักษาสมดุลของทั้งสองหลักการไว้เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่มีคุณค่าที่สามารถควบคุมการเกิดอาชญากรรมได้ และการได้มานั้นไม่กระทบสิทธิ

เสรีภาพของบุคคลในการดำเนินคดีอาญา ดังนั้น เหตุผลสำคัญที่จะนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการแก้ปัญหาเรื่องการรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมเป็นพยานหลักฐาน จึงต้องเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการดำเนินคดีอาญา จากการแสวงหาพยานหลักฐานในชั้นจับกุม โดยในปัจจุบันได้มีกฎหมายที่ใช้บังคับ กำหนดให้มีการนำกล้องที่บันทึกภาพและเสียงมาประยุกต์ใช้ในขณะเจ้าพนักงานผู้จับทำการจับกุมตัวผู้ต้องหา เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่า คำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาเป็นไปโดยความสมัครใจและการจับกุมนั้นเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีการกระทำให้เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาในขณะจับกุมซึ่งปัจจุบันได้บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นับบุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ทำให้ถ้อยคำรับสารภาพที่เป็นพยานหลักฐานที่เกิดจากการบันทึกเป็นวิดีโอ เป็นพยานหลักฐานที่มีความแม่นยำ มีคุณค่า และความน่าเชื่อถือที่สูง ประกอบกับในช่วงเวลาที่ได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าวได้มีการบันทึกภาพและเสียงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้จับ อันเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาให้การรับสารภาพนั้น จึงควรที่ศาลจะรับฟังถ้อยคำรับสารภาพดังกล่าวมาเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ก็มีกฎหมายบัญญัติให้สามารถรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมจากการบันทึกภาพและเสียงมาเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 84 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้สอดคล้องกับการที่มีกฎหมายกำหนดให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปัจจุบัน มาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อให้ศาลสามารถพิจารณาวินิจฉัยคดีและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

คำสำคัญ: ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุม, คุณค่าเชิงพิสูจน์, การบันทึกภาพและเสียง

Abstract

A suspect's confession at the stage of arrest holds significant probative value, as it occurs in close proximity to the commission of the alleged crime. Consequently, such a confession constitutes important evidence that should be considered and weighed by the court in rendering its judgment to establish the facts of the case. However, under the current Thai law governing the admissibility of evidence, Section 84, final paragraph, of the Criminal Procedure Code strictly prohibits the court from admitting any confession made by a suspect during arrest as evidence, under any circumstances. This provision serves as an absolute exclusionary rule, removing judicial discretion in this regard. The aforementioned provision resulted from the 2004 amendment to

the Criminal Procedure Code. Previously, the law allowed the court to exercise discretion in admitting a suspect's confession made during arrest. However, due to past misconduct and unlawful acts committed by state officials during arrest, the law was amended to impose a categorical ban on such evidence, which remains in effect to this day. This amendment emphasizes the principle of procedural legality and aims to protect the rights and freedoms of suspects from unlawful actions by state officials. Nonetheless, this absolute prohibition has negatively impacted the principle of evidence admissibility in criminal proceedings and has limited the court's discretion in evaluating facts. As a result, true offenders may escape punishment when other evidence is insufficient to prove guilt, leading to acquittals of guilty individuals. This outcome runs counter to the purpose of crime control.

Section 84, final paragraph, in its current form demonstrates a strong preference for upholding procedural legality and safeguarding the rights of suspects at the arrest stage over allowing potentially crucial confessional evidence to be used in establishing the truth and convicting offenders. This raises concerns about the disproportionate weight given to the protection of individual rights over the need to admit evidence necessary for effective criminal justice. A well-functioning evidentiary law must maintain a balance between these two principles: the right to due process and the need to gather reliable evidence to prevent and punish crimes. To resolve the issue of admissibility of confessions during arrest, the solution should lie in enhancing the protection of individual rights through lawful evidence collection during the arrest process. Currently, Thai law requires the use of video and audio recordings during arrests as a means of demonstrating that a suspect's confession is voluntary and that the arrest was lawfully conducted, free from rights violations. This requirement is enshrined in the Prevention and Suppression of Torture and Enforced Disappearance Act B.E. 2565 (2022). As such, confessions recorded via video and audio, which document both the confession and the officers' conduct during the arrest, possess high levels of accuracy, probative value, and credibility. They also serve as safeguards protecting the suspect's rights. Therefore, such confessions should be admissible in court as evidence for determining a defendant's guilt. Studies reveal that countries like the United States and the United Kingdom allow for the admissibility of confessions made during arrest when they are captured through video and audio recordings, treating such evidence as valid and

credible in court proceedings. Accordingly, Section 84 of the Criminal Procedure Code must be amended to align with the current legal framework, which incorporates modern technology in the evidence-gathering process. This amendment would enable the court to use such evidence in adjudicating criminal cases and ensure that actual offenders are held accountable under the law.

Keywords: THE EVIDENCE IN THE FORM OF THE CONFESSION OF THE ACCUSED AT THE TIME OF ARREST, PROBATIVE VALUE, AUDIO AND VIDEO RECORDING

บทนำ

ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เมื่อมีการเสนอพยานหลักฐานขึ้นไต่ต่อศาลแล้ว ชั้นแรกศาลต้องพิจารณาว่าพยานหลักฐานนั้นเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งคดีหรือไม่ พยานหลักฐานนั้นน่าจะพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของจำเลยได้หรือไม่ และขั้นต่อไปศาลต้องพิจารณาว่าพยานหลักฐานนั้นอยู่ในบังคับต้องห้ามมิให้รับฟังตามกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐานหรือไม่ เพราะหากพยานหลักฐานขึ้นนั้นต้องห้ามมิให้รับฟังตามกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐานแล้ว แม้พยานหลักฐานนั้นจะเกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดี ศาลก็ไม่อาจรับฟังได้ ดังนั้น การรับฟังพยานหลักฐานจึงต้องพิจารณาว่า พยานหลักฐานนั้นเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีและไม่ต้องห้ามรับฟังโดยกฎหมายว่าด้วยเรื่องบทตัดพยาน ซึ่งเป็นขั้นตอนและหน้าที่ที่ศาลจะต้องวินิจฉัยหรือคัดเลือกว่าพยานหลักฐานขึ้นไต่สามารถนำสืบหรือนำเข้าสู่สำนวนได้โดยชอบเพื่อพิจารณาวินิจฉัยคดีได้

พยานหลักฐานเป็นสาระสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงและนำไปชี้หน้าหนักเพื่อพิจารณาวินิจฉัยคดีพยานหลักฐานต่างๆ ที่โจทก์อาจนำขึ้นกล่าวอ้าง จึงต้องสามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ การที่โจทก์กล่าวอ้างถ้อยคำรับสารภาพของจำเลยมาเป็นพยานหลักฐานนั้น ถ้อยคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าและน้ำหนักอย่างมากที่ศาลจะใช้พิจารณาเพื่อพิพากษาลงโทษจำเลย เนื่องจากเป็นถ้อยคำที่มาจากจำเลยที่ได้ยินยอมรับว่าตนได้กระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ถ้อยคำรับสารภาพนั้น เป็นถ้อยคำรับสารภาพของจำเลยที่ให้ไว้ในชั้นจับกุม ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญอย่างมากในการพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลย เพราะพยานหลักฐานนั้นเกิดขึ้นในระยะเวลาที่กระชั้นชิดต่อเหตุการณ์ภายหลังจากมีการพบการกระทำความผิด จึงเป็นถ้อยคำที่มีความน่าเชื่อถือค่อนข้างมาก และเนื่องจากจำเลยในขณะนั้นย่อมไม่อาจคิดเตรียมการหรือวางแผนหรือตระเตรียมการใดๆ เพื่อปรุงแต่งข้อเท็จจริง หรือให้การในสิ่งที่เป็นการเท็จเพื่อให้ตนหลุดพ้นจากการถูกกล่าวหาได้ ดังนั้น ถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมจึงเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักอย่างดีที่สุดที่ศาลจะรับฟังเพื่อใช้พิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลยได้

การรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมในอดีต ไม่ว่าจะได้ให้การต่อเจ้าพนักงานผู้จับหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับไว้ สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เว้นแต่ถ้อยคำนั้นจะเกิดขึ้นโดยมิชอบ แต่ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 บัญญัติมาตรา 84 วรรคสี่ แก้ไขเพิ่มเติม ห้ามมิให้รับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับไม่ว่ากรณีใดก็ตาม¹ โดยมีเหตุผลมาจากการแจ้งสิทธิตามกฎหมายให้ผู้ถูกจับทราบในชั้นจับกุมยังไม่เพียงพอที่จะสามารถคุ้มครองสิทธิหรือให้ผู้ถูกจับสามารถรักษาสีสิทธิของตนเองได้ เนื่องจากไม่มีทนายความคอยให้ความช่วยเหลือปรึกษา อีกทั้งปัญหาเรื่องความโปร่งใสของการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าพนักงานผู้จับ เช่น การข่มขู่ บังคับ หลอกลวงให้ผู้ถูกจับให้การรับสารภาพแม้ผู้ถูกจับจะมีได้เป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นผลให้ถ้อยคำนั้นเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย² ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 เป็นพยานหลักฐานเท็จที่ไม่มีคุณค่าในการพิสูจน์ความจริงและส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นอย่างมาก อีกทั้ง หากผู้ต้องหาประสงค์จะให้การรับสารภาพก็ยังสามารถให้การรับสารภาพได้ในชั้นสอบสวนภายหลังจากที่พนักงานสอบสวนได้แจ้งสิทธิตามกฎหมายให้ผู้ต้องหาทราบและจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาแล้ว ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวก่อให้เกิดบทตัดพยานหลักฐานเด็ดขาดขึ้นมาในเรื่องของการรับฟังถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมที่ห้ามมิให้ศาลรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมเพื่อใช้พิสูจน์ความผิดของจำเลยโดยเด็ดขาดทุกกรณี ตามบทบัญญัติมาตรา 84 วรรคท้าย แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา³ ในปัจจุบัน แม้ว่าถ้อยคำนั้นจะเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจและมีการแจ้งสิทธิตามกฎหมายครบถ้วนแล้วก็ตาม ก็ห้ามศาลใช้ดุลพินิจรับฟัง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษาการพิจารณาคดีที่ศาลจะนำพยานหลักฐานทั้งหมดของโจทก์มาซึ่งน้ำหนักเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลย เช่นกรณี คดีที่จำเลยกลับคำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนหรือในชั้นการพิจารณาคดีของศาลเป็นปฏิเสธ ซึ่งเป็นคำให้การที่ขัดกันและส่อให้เห็นถึงพิรุธในคำให้การของจำเลย ดังนั้นการที่บทตัดพยานดังกล่าวห้ามมิให้ศาลไม่อาจรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุม จึงทำให้ศาลไม่อาจรับฟังถ้อยคำดังกล่าวมาหักล้างถ้อยคำปฏิเสธของจำเลยได้ และหากว่าคดีนั้นจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงแต่

¹ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 มาตรา 19

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ บัญญัติว่า พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน

³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย บัญญัติว่า ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา ๘๓ วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี

พยานหลักฐานที่โจทก์มีอยู่นั้นไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลยให้ศาลเห็นโดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยได้ ก็ทำให้ศาลอาจพิพากษายกฟ้องจำเลยที่เป็นผู้กระทำความผิดไปได้

ในปัจจุบัน การเข้าจับกุมผู้กระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหลายประเทศที่ได้มีการนำโดยการนำกล้องที่เรียกว่า Police Body Camera มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญาในชั้นจับกุมและแก้ปัญหาเรื่องความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานโดยการบันทึกภาพและเสียงในขณะปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาสามารถตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานว่าได้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่และเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพรวมถึงความปลอดภัยของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอีกด้วย และเหตุผลสำคัญคือวิธีไต่สวนบันทึกภาพและเสียงสามารถใช้เพิ่มน้ำหนักของข้อเท็จจริงพยานหลักฐานในคดีได้ ซึ่งในประเทศไทยได้มีการนำวิธีการดังกล่าวมาบังคับใช้ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 22⁴ ที่กำหนดให้เจ้าพนักงานที่ร่วมในการจับต้องมีการบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องในขณะจับและควบคุมจนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัว โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตัวผู้ถูกจับในคดีอาญาจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย⁵ ซึ่งกระบวนการตามกฎหมายที่ได้มีการบัญญัติขึ้นมาบังคับใช้ดังกล่าว สามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ในเรื่องของการรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุม เพื่อแก้ไขบทบัญญัติมาตราดังกล่าวให้สอดคล้องกับประโยชน์ที่ควรจะได้รับจากวิธีการตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 อย่างมีประสิทธิภาพให้ศาลสามารถรับฟังถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดบทตัดพยานหลักฐานและพยานหลักฐานที่เป็นถ้อยคำรับสารภาพ

2.1 ทฤษฎีที่ใช้ในการกำหนดบทบัญญัติเรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน

การรับฟังพยานหลักฐานเป็นขั้นตอนในการกลั่นกรองหรือคัดเลือกพยานหลักฐานเข้ามาในคดี ซึ่งเป็นขั้นตอนก่อนการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่จะพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน กล่าวคือ

⁴ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 22 บัญญัติว่า ในการควบคุมตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบต้องบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องในขณะจับและควบคุมจนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้ ก็ให้บันทึกเหตุขึ้นเป็นหลักฐานไว้ในบันทึกการควบคุมตัว

⁵ น้ำแท้ มีบุญสร้าง, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2566), น.58 - 59.

พยานหลักฐานใดที่คู่ความเห็นว่าอาจสนับสนุนและเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายตน แต่หากมีบทคัดพยานต้องห้ามมิให้รับฟัง แม้ศาลจะเห็นว่าพยานหลักฐานนั้นสามารถพิสูจน์ความจริงได้ ศาลก็ไม่อาจหยิบยกพยานหลักฐานนั้นขึ้นมาพิจารณาได้ ซึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของแต่ละประเทศ มีการกำหนดแนวทางของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานที่แตกต่างกันไป โดยมีทฤษฎีรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือแนวคิดหลักการพื้นฐานในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1. ทฤษฎีความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (Due Process) เป็นหลักการที่กำหนดให้การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำภายใต้กรอบของกฎหมาย เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามอำเภอใจ ซึ่งสอดคล้องกับหลักนิติรัฐที่ว่า การใช้อำนาจใดๆ ของรัฐนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์แห่งกฎหมาย รัฐจะกระทำการใดๆ ที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจไว้และต้องกระทำโดยพอสมควรแก่เหตุ และ 2. ทฤษฎีการควบคุมการเกิดอาชญากรรม (Crime Control) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การควบคุมและปราบปรามการเกิดอาชญากรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในการดำเนินคดีอาญาในขั้นตอนต่างๆ ต้องมีความเด็ดขาดและรวดเร็ว โดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามทฤษฎีนี้ จะมุ่งเน้นไปที่การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดีเพื่อนำมาพิจารณาวินิจฉัยการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ โดยการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐที่จะกระทำการใดๆ เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แม้จะกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไปเล็กน้อย ซึ่งแต่ละประเทศรวมถึงประเทศไทยก็ได้มีการนำทฤษฎีดังกล่าวไปใช้เป็นแนวคิดและหลักในการบัญญัติกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายโดยจะมีการให้น้ำหนักและความสำคัญกับทฤษฎีทั้งสองประการนี้แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสภาพทางสังคมของแต่ละประเทศที่มีการปรับเปลี่ยนแต่ละช่วงระยะเวลา ซึ่งการกำหนดทิศทางของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยให้ความสำคัญกับทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งย่อมมีผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม หากรัฐต้องการบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่มีประสิทธิภาพ โดยต้องการให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้อำนาจรัฐในการควบคุมการเกิดอาชญากรรมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนควบคู่กันไป การกำหนดทิศทางของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือการบัญญัติกฎหมายจะต้องให้ความสำคัญกับทั้งสองทฤษฎีดังกล่าวควบคู่กันไป

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรมที่จะไม่ให้ถ้อยคำที่เป็นปฏิปักษ์แก่ตนเอง

สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำที่เป็นปฏิปักษ์แก่ตนเองเป็นสิทธิที่บุคคลจะไม่ถูกบังคับให้ให้การที่เป็นการปรักปรำตนเอง ในคดีอาญาจะบังคับให้บุคคลที่เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองไม่ได้ ซึ่งเป็นการประกันว่าบุคคลไม่อาจถูกบังคับด้วยกฎหมายที่จะให้ตอบคำถามใดๆ ที่เป็นการให้บุคคลนั้นถูกลงโทษ การที่บุคคลใดมีสถานะเป็นผู้ต้องหาที่ต้องได้รับการสอบสวนหรือเป็นจำเลยเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาล ในแต่ละประเทศจะมีกฎหมายที่คุ้มครองไม่ให้สิทธิดังกล่าวของผู้ต้องหาหรือจำเลยอยู่ ซึ่งกฎหมายประเทศไทยจะเห็นได้

ตามถ้อยคำของบทบัญญัติของกฎหมายที่วางหลักประกันเรื่องนี้ไว้ทั้งในกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 29 วรรค 4⁶ และในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น การกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องมีการแจ้งให้ผู้ต้องหาได้ทราบถึงสิทธิก่อนมีการสอบสวนหรือให้ถ้อยคำใดๆ⁷ การกำหนดให้รัฐต้องจัดหาหรือสอบถามผู้ต้องหาหรือจำเลยเรื่องทนายความ การกำหนดให้ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความเข้าฟังการสอบปากคำได้⁸ และที่สำคัญต้องมีสภาพบังคับในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิดังกล่าว เช่น การกำหนดบทตัดพยานหลักฐานกรณีที่มีการจงใจ มีคำมั่นสัญญาอยู่แล้ว หลอกลวง ให้ผู้ต้องหาให้ถ้อยคำเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน⁹ เป็นต้น

2.3 หลักการรับฟังพยานหลักฐาน

คู่ความฝ่ายที่มีหน้าที่นำสืบจะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานมาทำการสืบพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามหน้าที่ของตน โดยผู้มีหน้าที่นำสืบจะต้องคัดเลือกพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และจะต้องเป็นพยานหลักฐานที่สามารถรับฟังได้เท่านั้นเข้ามาสืบ หากเป็นพยานหลักฐานที่ถูกกฎหมายห้ามมิให้ศาลรับฟังเนื่องจากมีบทตัดพยานของพยานหลักฐานนั้นแล้ว แม้พยานหลักฐานนั้นจะสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้ดีเพียงใด ก็ต้องห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้นในการพิจารณาพิพากษาคดี

ตามหลักแล้วพยานหลักฐานทุกชนิดที่มีคุณสมบัติที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีที่พิพาทกัน ย่อมสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีนั้นได้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นพยานหลักฐานที่เชื่อถือได้ เพราะเป็นเรื่องที่ต้องมีการว่ากล่าวและพิจารณาวินิจฉัยโดยศาลเอง แต่เป็นเพียงพยานหลักฐานที่สามารถรับเข้ามาพิจารณาในคดีนั้นได้ ซึ่งหลักกฎหมายพยานหลักฐานของประเทศไทยเรียกว่า พยานหลักฐานที่รับฟังได้ โดยข้อยกเว้นหลักดังกล่าวคือ หากมีกฎหมายบทใดบทหนึ่งบัญญัติห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานชนิดใดไว้ พยานหลักฐานชนิดนั้นก็จะเข้าลักษณะเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ ต้องถูกตัดทิ้งไปและห้ามมิให้ศาลรับฟังมาซึ่งน้ำหนัก¹⁰ กล่าวคือ จะนำเข้ามาใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีไม่ได้ ซึ่งกฎหมายที่บัญญัติห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานของประเทศไทยมีหลายกรณีเรียกว่าบทตัดพยานหลักฐาน ซึ่งมีทั้งบทตัดพยานเด็ดขาดและบทตัดพยานไม่เด็ดขาด

บทตัดพยานหลักฐานในกฎหมายพยานหลักฐานของแต่ละประเทศนั้นมีการบัญญัติไว้ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับระบบกฎหมายและความเชื่อของแต่ละประเทศที่เห็นสมควรว่าพยานหลักฐานใดที่ควรที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ห้ามมิให้รับฟัง ซึ่งการพิจารณากำหนดบทตัดพยานหลักฐานนั้น จะเปรียบเทียบกันระหว่าง คุณค่าในเชิงพิสูจน์

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 บัญญัติว่า ในคดีอาญา จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองมิได้

⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1

⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4

⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

¹⁰ จริญ ภักดีธนากุล, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2560), น.321-322.

ของพยานหลักฐานนั้นว่าสามารถใช้พิสูจน์ความจริงในคดีได้มากน้อยเพียงใด แล้วไปเปรียบเทียบกับผลกระทบทางด้านอคติที่จะทำให้การวินิจฉัยข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนไปว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งถ้าพยานหลักฐานชนิดใดมีคุณค่าเชิงพิสูจน์ที่สูงมากเท่าใด ก็ควรจะต้องเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้มากเท่านั้น แต่ถ้าเป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าเชิงพิสูจน์ต่ำก็มีโอกาสสูงที่จะถูกตัดออกไปไม่นำมารับฟังเป็นพยานหลักฐาน และยังต้องพิจารณาถึงผลกระทบทางด้านอคติที่ทำให้เกิดคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงด้วย¹¹ กล่าวคือ ถ้าพยานหลักฐานใดทำให้การวินิจฉัยข้อเท็จจริงเกิดความคลาดเคลื่อนหรือเกิดอคติในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดีมาก ก็มีโอกาสที่จะถูกกฎหมายห้ามมิให้รับฟังได้ ซึ่งถ้าพยานหลักฐานชิ้นนั้นมีคุณค่าเชิงพิสูจน์สูงประกอบกับมีผลกระทบในทางที่จะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในข้อเท็จจริงต่ำ พยานหลักฐานนั้นก็มีโอกาสถูกตัดห้ามมิให้รับฟังได้น้อย สามารถรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวได้

ในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานว่าพยานหลักฐานใดสามารถรับฟังได้หรือรับฟังไม่ได้ในคดีอาญาของประเทศไทย มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ ว่าพยานหลักฐานทุกชนิดที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ สามารถอ้างเป็นพยานหลักฐานได้ กล่าวคือ พยานหลักฐานทุกชนิดทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสารหรือพยานบุคคล สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในทางคดีอาญาได้ทั้งหมด เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานนั้น พยานหลักฐานชิ้นนั้นจึงจะเป็นพยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้ศาลรับฟัง

3. การรับฟังถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมโดยการบันทึกภาพและเสียงตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ

3.1 การรับฟังถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมโดยการบันทึกภาพและเสียงของประเทศสหรัฐอเมริกา

ในสหรัฐอเมริกาพยานหลักฐานที่ได้จากการบันทึกภาพและเสียงด้วยกล้องวิดีโอสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ หากไม่ต้องห้ามด้วยบทตัดพยานหลักฐาน เช่นกรณี the Federal Rules of Evidence ที่เป็นกล้องประจำตัวที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ (Police Body camera) นำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในการบันทึกภาพและเสียง โดยวิดีโอที่พยานหลักฐานที่ได้จากการบันทึกด้วยกล้องดังกล่าวจะรับฟังพยานหลักฐานได้นั้นพิจารณาจาก (1) เป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีโดยตรง (2) พยานหลักฐานนั้นมีคุณค่าในเชิงพิสูจน์มากกว่าผลกระทบเชิงลบที่เกิดจากพยานหลักฐานนั้น และอีกเงื่อนไขสำคัญที่จะมีผลต่อพยานหลักฐานที่เกิดจากการบันทึกด้วยกล้องประจำตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้นั้น พยานหลักฐานดังกล่าวต้องแสดง

¹¹ จริฎุ ภักดีธนากุล, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2560), น.325.

ให้เห็นถึงความชัดเจน ความถูกต้องแม่นยำและความน่าเชื่อถือของสิ่งที่บันทึกด้วย¹² และต้องมีการตรวจสอบพิสูจน์ถึงความถูกต้องแท้จริงของการบันทึกภาพและเสียงนั้น ส่วนการชั่งน้ำหนักของวิดีโอที่เป็นพยานหลักฐานจะใช้ดุลพินิจของศาลและคณะลูกขุนในการพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของเหตุการณ์ที่ได้บันทึกมานั้น

กระบวนการในการนำสืบพยานหลักฐานที่ได้จากการบันทึกเสียงและภาพให้ศาลสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้นั้น Federal Rule of Evidence 901(A)¹³ ได้กำหนดให้มีการตรวจสอบถึงความถูกต้องแท้จริงของพยานหลักฐานกล่าวที่เป็นวิดีโอบันทึกภาพและเสียง ซึ่งหลายมลรัฐได้มีการกำหนดหลักการไว้ในกฎหมายระดับมลรัฐด้วย เช่น กฎหมายของรัฐแมริแลนด์ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการบันทึกด้วยอุปกรณ์กล้องประจำตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งอยู่ใน Rule 5-803(b)(8)(D)¹⁴ วางหลักว่า สิ่งบันทึกอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นจากการบันทึกด้วยกล้องประจำตัวของผู้บังคับใช้กฎหมายอาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของบุคคลได้ หากว่า (1) มีการรับรองความถูกต้องแท้จริง (2) การบันทึกภาพและเสียงเกิดขึ้นในเวลาเดียวกับที่อุปกรณ์ที่บันทึกนั้นเปิดการใช้งานอยู่ (3) ข้อเท็จจริงแวดล้อมต่างๆ จากสิ่งที่บันทึกได้ เมื่อพิจารณาประกอบแล้วต้องแสดงถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเงื่อนไขสำคัญของพยานหลักฐานที่ได้จากการบันทึกภาพและเสียงนั้น คือความน่าเชื่อถือและความถูกต้องแท้จริงของพยานหลักฐาน ซึ่งเป็นสิ่งที่นำมาพิจารณาว่าพยานหลักฐานนั้นสามารถรับฟังได้หรือไม่

3.2 การรับฟังถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมโดยการบันทึกภาพและเสียงของประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษได้มีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีการบันทึกภาพและเสียงขณะปฏิบัติหน้าที่โดยใช้กล้องประจำตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจ “Guidance for police use of body-worn video device : Police and crime standards directorate July 2007”(Home Office)¹⁵ ซึ่งได้มีการกำหนดวิธีการและแนวทางการ

¹² “Rule 403. Excluding Relevant Evidence for Prejudice, Confusion, Waste of Time, or Other Reasons,” retrieved on January 6, 2019, from https://www.law.cornell.edu/rules/fre/rule_403

¹³ Federal Rules of Evidence, Rule 901 (a) Authenticating or Identifying Evidence ; In general. To satisfy the requirement of authenticating or identifying an item of evidence, the proponent must produce evidence sufficient to support a finding that the item is what the proponent claims it is.

¹⁴ Rule 5-803(b)(8)(D), “Subject to Rule 5-805 an electronic recording of a matter made by a body camera worn by a law enforcement person May be admitted when offered against an accused if (i) it is properly authenticated, (ii) it was made contemporaneously with the matter recorded, and (iii) circumstance do not indicate a lack of trustworthiness.”

¹⁵ California Rules of Court, rule 2.1040 (a)(1) “Before a party may present or offer into evidence an electronic sound or sound-and-video recording of deposition or other prior testimony, the party must lodge a transcript of the deposition or prior testimony with the court. At the time the recording is played...”

ปฏิบัติตามกฎหมาย Code of Practice on the management of Police Information มาตรา 64A¹⁶ ของ Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE) ที่มีการวางหลักการในเรื่องการใช้กล้องประจำตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการบันทึกภาพและเสียงของผู้ต้องหาในขณะที่ทำการจับกุม โดยต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่ถูกบันทึกภาพและเสียงก่อน หรือแม้ว่าจะไม่ได้รับความยินยอมก็ตาม หรือในกรณีที่ไม่มีอยู่ในวิสัยอาจให้ความยินยอมได้ สิ่งที่ได้จากการบันทึกภาพและเสียงด้วยกล้องดังกล่าวก็ยังสามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีของศาลได้

Guidance for police use of body-worn video device : Police and crime standards directorate July 2007 (Home Office) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติและเงื่อนไขการใช้งานกล้องประจำตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบันทึกภาพและเสียงเพื่อที่จะนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานว่า การบันทึกภาพและเสียงนั้นเจ้าพนักงานผู้จับกุมต้องดำเนินการบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ โดยเริ่มตั้งแต่เริ่มการจับกุมจนถึงสิ้นสุดกระบวนการจับกุม และต้องเป็นการบันทึกภาพและเสียงจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่เท่านั้น โดยหากการบันทึกเสียงและภาพดังกล่าวเกิดความผิดพลาดไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไม่ว่าด้วยประการใดๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้บันทึกเสียงและภาพนั้นต้องรายงานถึงเหตุขัดข้องจากการบันทึกภาพและเสียงดังกล่าวให้ศาลทราบ อีกทั้งยังมีการกำหนดแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียงและภาพไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้วิดีโอที่ได้จากการบันทึกเกิดความเสียหาย ถูกทำลาย หรือถูกดัดแปลงแก้ไขจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งกระทบต่อความถูกต้องแท้จริงที่อาจทำให้เป็นพยานหลักฐานเท็จที่ไม่มีคุณค่าและไม่อาจรับฟังได้ ตามหลักของ Guidance on the Management of Police Information 2010 (second edition) ที่ได้กำหนดมาตรฐานของข้อมูลที่ได้จากการบันทึกภาพและเสียงว่า¹⁷ (1) ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกภาพและเสียงนั้นจะต้องมีความถูกต้องและแม่นยำกับเหตุการณ์จริง และต้องไม่มีการลบหรือแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลที่ได้บันทึกดังกล่าว ซึ่งมีผลถึงความถูกต้องแท้จริงและความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่จะนำมาใช้เป็นพยานหลักฐาน (2) ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกภาพและเสียงนั้นเกิดจากการบันทึกด้วยกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมายและต้องมีขั้นตอนการเก็บรักษาอย่างเหมาะสมกับข้อมูลแต่ละประเภท (3) ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกภาพและเสียงที่จะนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานจะต้องถูกบันทึกด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ

¹⁶ PACE, Section 64A “(1) A person who is detained at a police station may be photographed—

(a) with the appropriate consent; or (b) if the appropriate consent is withheld or it is not practicable to obtain it, without it. (1A) A person falling within subsection (1B) below may, on the occasion of the relevant event referred to in subsection (1B), be photographed elsewhere than at a police station— (a) with the appropriate consent; or (b) if the appropriate consent is withheld or it is not practicable to obtain it, without it. (1B) A person falls within this subsection if he has been— (a) arrested by a constable for an offence ...”

¹⁷ Code of Practice on the management of police information, supra note 49.

ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย (4) การบันทึกภาพและเสียงที่จะนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานต้องทำการบันทึกในทันทีเมื่อเหตุเกิดขึ้น

ในเรื่องของการรับฟังและน้ำหนักของการวิดีโอที่บันทึกภาพและเสียงนั้น ศาลจะพิจารณาจากขั้นตอนกระบวนการที่บันทึกตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงการเก็บรักษา ว่าการบันทึกภาพและเสียงดังกล่าว ได้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ขั้นตอนตามกฎหมายหรือไม่ อย่างไร เพื่อใช้ดุลพินิจพิจารณาว่าบันทึกภาพและเสียงนั้นสามารถรับฟังพยานหลักฐานได้หรือไม่ ซึ่งตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ วิดีโอที่ได้จากการบันทึกภาพและเสียงอาจมีสถานะเป็นได้ทั้งพยานเอกสารและพยานวัตถุขึ้นอยู่กับว่าจะนำเสนอเพื่อพิสูจน์วิดีโอที่บันทึกภาพและเสียงนั้นให้ศาลเห็นข้อเท็จจริงใด กล่าวคือ ในกรณีที่คู่ความนำเสนอถึงเหตุการณ์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากวิดีโอที่บันทึกภาพและเสียง ก็จะเป็นการนำเสนอในฐานะของพยานวัตถุ แต่หากนำเสนอให้เห็นถึงข้อความหรือถ้อยคำที่บันทึกอยู่ในวิดีโอเพื่อพิจารณาถึงความหมายของข้อความหรือถ้อยคำนั้น ก็จะเป็นการนำเสนอในฐานะของพยานเอกสาร

4. บทวิเคราะห์ปัญหาการรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุม

การที่บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 84 วรรคท้าย ต้องห้ามมิให้รับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมนั้น ส่งผลกระทบต่อการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดีอาญาของเจ้าพนักงานตำรวจและฝ่ายโจทก์ที่จะนำมาพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้ต้องหา อีกทั้ง การที่บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทตัดพยานเด็ดขาดที่ไม่มีข้อยกเว้นให้ศาลใช้ดุลพินิจรับฟังได้ด้วยประการใดๆ ซึ่งกระทบต่อหลักการการรับฟังและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาลในคดีอาญา ทำให้การพิจารณาคดีอาจเสียความยุติธรรมได้ โดยแยกพิจารณาเป็นประเด็นได้ดังนี้

4.1. ผลกระทบต่อคุณค่าเชิงพิสูจน์ของถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุม

ด้วยลักษณะของถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมที่ได้ให้ไว้แก่เจ้าพนักงานผู้จับนั้นถือว่าเป็นคำให้การที่เป็นปฏิปักษ์หรือเป็นผลร้ายต่อผู้ต้องหาที่ให้ถ้อยคำเอง ส่งผลให้ถ้อยคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าเชิงพิสูจน์ (Probative value) อย่างมาก เนื่องจากบุคคลปกติทั่วไปที่ไม่ได้ก่อการกระทำความผิดขึ้นนั้น ไม่มีเหตุผลหรือความจำเป็นใดที่จะให้การรับสารภาพต่อเจ้าหน้าที่ผู้จับว่าตนได้กระทำความผิดซึ่งเป็นคำให้การที่ส่งผลร้ายแก่ตนเอง และแม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะได้กระทำความผิดจริง ก็ย่อมเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่ผู้กระทำความผิดจะต้องให้การปฏิเสธว่าตนไม่ได้กระทำความผิดนั้น เพื่อปกป้องการกระทำที่เป็นความผิดของตน ประกอบกับถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมนั้นเกิดขึ้นในระยะเวลาที่ประชิดติดกับเหตุการณ์การกระทำความผิด โดนเฉพาะอย่างยิ่งกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด คำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาที่ให้ไว้ต่อเจ้าหน้าที่ผู้จับขณะทำการจับกุม จึงเป็นการให้การโดยไม่ได้มีการคิดไตร่ตรองหรือสร้างเรื่องโกหกหลอกลวงเพื่อบิดเบือนเหตุการณ์ให้ผิดไปจากความเป็นจริงได้ และถ้อยคำรับสารภาพที่ผู้ต้องหาได้ให้การเป็นถ้อยคำรับสารภาพด้วยความสมัครใจ ดังนี้ จึง

ทำให้ถ้อยคำรับสารภาพดังกล่าวมีคุณค่าเชิงพิสูจน์อย่างมากที่จะนำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยในการพิจารณาคดีได้ และมีผลในการพิจารณาพิพากษาคดีและกำหนดโทษของจำเลย

การพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา ฝ่ายโจทก์ที่นำคดีมาฟ้องจำเลยต่อศาลนั้น ย่อมต้องแน่ใจว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิด จึงได้นำคดีมาฟ้องจำเลยต่อศาลเพื่อให้ศาลพิพากษาลงโทษจำเลย ส่วนฝ่ายจำเลยที่ให้การต่อสู้คดีเป็นการแสดงให้เห็นว่า จำเลยปฏิเสธว่าตนมิได้กระทำการอันเป็นความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง ดังนั้น ฝ่ายจำเลยจึงต้องนำพยานหลักฐานที่พิสูจน์ว่ามีได้กระทำความผิดขึ้นต่อสู้ ซึ่งในบางคดี หากมีข้อเท็จจริงปรากฏว่า จำเลยเคยให้การรับสารภาพแก่เจ้าพนักงานผู้จับในชั้นจับกุมมาก่อน พยานหลักฐานของจำเลยที่ยกขึ้นต่อสู้ในชั้นพิจารณาของศาลว่า จำเลยไม่ได้กระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง จะเป็นการให้การที่ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ว่าจำเลยเคยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมมาก่อน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้การที่เป็นพิษของจำเลย และอาจเป็นการลดทอนน้ำหนักของพยานหลักฐาน ฝ่ายจำเลยด้วยผลของถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมที่จำเลยเคยให้การไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณค่าเชิงพิสูจน์ถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมที่นำมาใช้ลดทอนน้ำหนักของพยานหลักฐานในคดีได้

ดังนั้น การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ที่ห้ามมิให้ศาลรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมมาเป็นพยานหลักฐานโดยเด็ดขาด อาจเป็นการกระทบต่อคุณค่าเชิงพิสูจน์ของถ้อยคำรับสารภาพดังกล่าวและก่อให้เกิดผลกระทบในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษได้ เนื่องจากไม่มีพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักเพียงพอจะลงโทษจำเลย หรือมีพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักไม่เพียงพอจนไม่สามารถที่จะลงโทษจำเลยได้

4.2 ผลกระทบต่อหลักการค้นหาความจริงและความเป็นอิสระในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา

การใช้ดุลพินิจของศาลในการพิจารณาชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานต้องความเป็นอิสระ การกำหนดบทตัดพยานหลักฐานที่มีลักษณะเป็นบทตัดพยานหลักฐานที่เด็ดขาดและไม่มิช้อยกเว้นให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจรับฟังได้นั้น ย่อมมีลักษณะเป็นการขัดขวางความอิสระของศาลชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเพื่อพิจารณาวินิจฉัยคดี สำหรับในประเทศไทยที่ใช้ระบบกฎหมายแบบซิวิลลอว์นั้น การที่มีกฎหมายการบัญญัติปฏิเสธห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นถ้อยคำรับสารภาพที่มาจากผู้ต้องหา ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าในเชิงพิสูจน์สูง และส่งผลกระทบต่อการใช้ดุลพินิจในการพิจารณารับฟังและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาล อาจทำให้ศาลไม่มีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะใช้พิจารณาพิพากษาคดีให้เกิดความยุติธรรมได้ กล่าวคือ ในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลจำเป็นที่ศาลจะต้องมีข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในคดีเป็นที่ยุติ ประกอบกับต้องมีพยานหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือและมีคุณค่าเชิงพิสูจน์ที่จะมาเป็นสิ่งสนับสนุนหรือรับรองความถูกต้องแท้จริงของข้อเท็จจริงที่คู่ความได้กล่าวอ้างมา และด้วยเหตุนี้ หลักการค้นหาความจริงจึงถูกนำมาเป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อนำมาให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นที่คู่ความทั้งสองฝ่ายพิพาทกันซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในคดีและเป็นประเด็นหลักในคดีอาญาที่ว่า จำเลยได้กระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้องหรือไม่ โดยหลักการค้นหาความจริงเป็นหลักการที่กำหนดให้

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีความเกี่ยวข้องและมีอำนาจหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อค้นหาความจริงในคดีให้เป็นที่ปรากฏ เพื่อที่จะให้ศาลนำข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้ไปพิจารณา ชั่งน้ำหนักได้อย่างอิสระว่าความจริงในคดีเป็นเช่นใด ซึ่งหลักความเป็นอิสระในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาลนี้ เป็นหลักที่ให้อำนาจศาลที่จะหยิบยกพยานหลักฐานในคดีมาพิจารณาชั่งน้ำหนัก โดยมีได้บังคับบอกว่าเมื่อศาลได้รับฟังและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่เป็นโทษแก่จำเลยใดแล้ว จะต้องรับฟังเพื่อพิจารณาพิพากษาการลงโทษจำเลยเสมอไป ศาลมีอิสระที่จะใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือที่จะบ่งชี้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวอ้างของโจทก์หรือไม่ เพียงใด หรือข้อต่อสู้ของจำเลยที่ปฏิเสธว่าตนมิได้กระทำความผิดตามข้อหาที่โจทก์ฟ้อง ฟังขึ้นหรือไม่เช่นกัน การที่มาตรา 84 วรรค ห้ามมิให้ศาลใช้ดุลพินิจรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุม ที่แม้ว่าจะเกิดขึ้นและได้มาโดยสมัครใจก็ตาม เป็นเหตุให้ศาลไม่สามารถใช้ดุลพิจารณาพิจารณาชั่งน้ำหนักพยานที่เห็นว่ามีเกี่ยวข้องเกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีและมีคุณค่าในทางพยานหลักฐานที่น่าจะพิสูจน์ความจริงในคดีได้อย่างเป็นอิสระเต็มที่ และอาจทำให้การพิจารณาวินิจฉัยคดีเกิดความคลาดเคลื่อนไม่ยุติธรรมได้

4.3 ผลกระทบในเรื่องมาตรฐานการพิสูจน์ความผิดในคดีอาญา

ในคดีอาญาโจทก์มีภาระการพิสูจน์ที่จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงตามที่โจทก์ฟ้อง โดยโจทก์จะต้องนำสืบจากพยานหลักฐานที่โจทก์ยื่นเข้ามาในคดี เพื่อสนับสนุนคำฟ้องของโจทก์ที่บรรยายการกระทำอันเป็นความผิดของจำเลย เพื่อให้ศาลเชื่อว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง โดยระดับการนำสืบของโจทก์นั้น โจทก์ต้องสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยปราศจากเหตุอันควรสงสัย (Proof beyond a reasonable doubt) มิฉะนั้น หากศาลมีเหตุอันควรสงสัยจากการนำสืบพยานหลักฐานของโจทก์ ศาลต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องได้ ซึ่งในแต่ละคดีการสืบสวนสอบสวนเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์การกระทำอันเป็นความผิดของจำเลยได้นั้น อาจมีจำนวนน้อยหรือพยานหลักฐานที่หาได้อาจที่มีน้ำหนักน้อยไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ให้ศาลเห็นโดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยได้ เช่น ในคดีที่ไม่มีประจักษ์พยานซึ่งถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุดในคดีอาญา มีเพียงแต่พยานแวดล้อมที่เป็นพยานหลักฐานลำดับรองที่มีน้ำหนักและคุณค่าเชิงพิสูจน์ที่น้อยลงมา อีกทั้งพยานหลักฐานนั้นอาจถูกต้องห้ามมิให้รับฟังจากบทตัดพยานอื่น เช่น รายงานการสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่เป็นพยานบอกเล่า ซึ่งเป็นพยานหลักฐานหลักที่เป็นตัวตัดสินในเรื่องมาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญา เป็นต้น ดังนั้น การแก้ไขมาตรา 84 วรรคท้ายที่ห้ามมิให้ศาลรับฟังถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมอันเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักและคุณค่าเชิงพิสูจน์ ก็อาจเป็นการเพิ่มความยากลำบากในการที่โจทก์จะต้องนำสืบพยานหลักฐานในกรณีที่พยานหลักฐานในคดีนั้น มีเพียงพยานแวดล้อมที่มีน้ำหนักน้อยให้ศาลเห็นโดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยได้ และหากโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ ศาลก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ซึ่งหากปรากฏว่าในคดีนั้นที่จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงและเคยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมมาก่อน แต่โจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นโดยปราศจากเหตุอันควรสงสัย เนื่องจากไม่มี

พยานหลักฐานที่มีน้ำหนักเพียงพอ อีกทั้งถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมก็ต้องห้ามมิให้รับฟัง จึงเป็นกรณีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงแล้วแต่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดนั้นมาลงโทษได้ ในกรณีนี้จึงเห็นว่า การกำหนดบทตัดพยานหลักฐาน มาตรา 84 วรรคท้าย ที่เป็นถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมทุกกรณีโดยไม่มีข้อยกเว้นนั้น อาจทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดจริงมาลงโทษได้ในบางกรณี เนื่องด้วยปัจจัยต่างๆในคดีที่ทำให้การแสวงหาพยานหลักฐานเป็นไปด้วยความยากลำบากและหลักมาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญาที่กฎหมายกำหนดไว้ค่อนข้างสูง

4.4 การแก้ไขบทบัญญัติเรื่องการรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมที่ก่อให้เกิดปัญหาในระบบพยานหลักฐาน

การแก้ไขมาตรา 84 วรรคท้าย ที่ห้ามมิให้รับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุม เหตุผลประการแรกเห็นว่า ในเรื่องการกระทำที่มีขอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐในชั้นจับกุม เพื่อให้ผู้ถูกจับให้ถ้อยคำรับสารภาพที่ไม่สมควรใจ จากกรณีที่สังคมมักจะพบเห็นข่าวการกระทำที่มีขอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่หรือมีการร้องเรียนเป็นข่าวว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการใช้กำลังกับผู้ต้องหาที่เป็นผู้บริสุทธิ์เพื่อให้ผู้ต้องหาทรมานและรับสารภาพ รวมถึงปัญหาการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตอีกมากมายที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในชั้นกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เริ่มต้นจากการจับกุมไปจนถึงในชั้นสอบสวน ซึ่งเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาอย่างรุนแรงและเป็นการสร้างพยานหลักฐานที่เป็นเท็จ ด้วยเหตุดังกล่าว จึงได้มีการแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 84 วรรคท้าย ให้เกิดเป็นบทตัดพยานหลักฐาน¹⁸ ห้ามมิให้รับฟังคำรับสารภาพในชั้นจับกุมแม้ว่าจะเป็นถ้อยคำรับสารภาพเกิดขึ้นและได้มาโดยสมควรใจและไม่ได้เกิดจากการกระทำที่ไม่ชอบของเจ้าพนักงานผู้จับก็ตาม ด้วยเหตุผลดังกล่าวเห็นว่า การแก้ไขกฎหมายมาตรา 84 วรรคท้ายนั้น อาจแก้ไขปัญหาเรื่องการกระทำที่มีขอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ประมาณหนึ่ง แต่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาคือเป็นต้นตอที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าพนักงานได้ทั้งหมด และเมื่อพิจารณาถึงผลลัพธ์ของการแก้ไขบทบัญญัตินี้ดังกล่าวที่ทำให้ไม่สามารถรับฟังถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมได้แล้ว เห็นว่าการแก้ไขบัญญัติมาตรา 84 วรรคท้าย ทำให้เกิดผลกระทบต่อหลักในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาอันทำให้เกิดผลเสีย มากกว่าประโยชน์ที่ได้รับ เนื่องจากถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมนั้นเป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าเชิงพิสูจน์เป็นอย่างมาก เมื่อพิจารณาถึงระยะเวลาที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นถ้อยคำที่เกิดขึ้นใกล้ชิดต่อเหตุการณ์ ทำให้เป็นพยานหลักฐานที่น่าจะพิสูจน์ความจริงในคดีได้สูง ดังนี้ การแก้ไขบัญญัตินี้ดังกล่าวเพื่อแก้ไขปัญหาคือในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐในชั้นจับกุม จึงส่งผลกระทบต่อคุณค่าของพยานที่เป็นถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุม และเมื่อพิจารณาถึงปัญหาของการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ยังเกิดขึ้นในปัจจุบันด้วยแล้วนั้น การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวจึงยังไม่ถือว่าเป็นการ

¹⁸ สำนักงานศาลยุติธรรม, ข้อพิจารณาประกอบพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ.2547, (ห่างหุ้นส่วนจำกัดโรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2547) 81-82.

บรรลุผลในการแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ อีกทั้งยังสร้างความกระทบกระเทือนเป็นอย่างมากกับคุณค่าเชิงพิสูจน์ของพยานหลักฐานที่เป็นคำรับสารภาพในชั้นจับกุม การกำหนดบทตัดพยานหลักฐานดังกล่าวขึ้นมาจึงไม่ได้สัดส่วนกับวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่ควรจะได้จากการแก้ไขกฎหมายนี้

เหตุผลอีกประการของการแก้ไขมาตรา 84 วรรคท้าย อาจเกิดเนื่องมาจากที่ผู้ถูกจับไม่รู้หรือไม่ได้ตระหนักถึงสิทธิที่ตนเองมีตามกฎหมาย ประกอบกับโดยสภาพแล้วในกระบวนการจับกุมผู้ถูกจับยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิในการมีทนายความที่ปรึกษาได้ในขณะนั้น เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมอาจถือโอกาสกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อผู้ถูกจับ เช่น การบังคับหรือหลอกลวงให้ผู้ถูกจับให้ถ้อยคำที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งอาจกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบต่อตนเองหรือผู้อื่น เป็นเหตุเกิดพยานหลักฐานอันเป็นเท็จที่กระทบต่อการพิสูจน์ความจริงในคดีนั้น เห็นว่า ปัญหาเรื่องสิทธิในการมีทนายความของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมโดยสภาพแล้ว การจับกุมและการดำเนินการในชั้นจับกุมเป็นไปเพื่อจับกุมตัวผู้ต้องหาตามหมายจับหรือเป็นการจับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมตัวผู้ต้องหาไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนเพื่อทำการสอบสวน ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทำการสอบสวนผู้ถูกจับ ณ สถานที่ที่ถูกจับในทันที แต่ในส่วนที่กฎหมายกำหนดเรื่องเงื่อนไขของการรับฟังพยานหลักฐานที่มากจากถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้น กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้จับที่ต้องแจ้งสิทธิในชั้นจับกุมตามมาตรา 84 ขึ้นมาก็เพื่อที่จะให้สามารถนำถ้อยคำที่เกิดขึ้นจากตัวผู้หาที่ได้ให้ไว้ในขณะนั้น ไปเป็นพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและเป็นพยานหลักฐานอาจนำมารับฟังในการพิจารณาคดีของศาลได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีทนายความในชั้นจับกุมเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาเหมือนในชั้นสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือชั้นการพิจารณาของศาลที่ต้องให้การต่อสู้คดีกับโจทก์ อีกทั้งมาตรา 48 วรรคท้ายในปัจจุบันที่ห้ามมิให้ศาลรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับ แต่สามารถรับฟังได้เพียงถ้อยคำอื่นมาเป็นพยานหลักฐานได้เท่านั้น ดังนี้ เพียงแต่การแจ้งสิทธิตามมาตรา 84 วรรคท้าย ก็เพียงพอที่จะสามารถช่วยคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาในการให้ถ้อยคำต่อเจ้าพนักงานผู้จับได้ในระดับหนึ่งแล้ว

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมเป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าเชิงพิสูจน์อย่างมากที่กฎหมายควรจะอนุญาตให้สามารถฟังเพื่อนำไปพิจารณาซึ่งน้ำหนักร่วมกับพยานหลักฐานอื่นในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้ เนื่องจากเป็นพยานหลักฐานที่เกิดจากการที่ผู้ต้องหาให้การยอมรับข้อเท็จจริงว่าตนได้กระทำความผิด ประกอบกับช่วงระยะเวลาที่เกิดขึ้นและได้มาของพยานหลักฐานนั้น เป็นช่วงระยะเวลาการจับกุมตัวผู้ต้องหาที่ใกล้ชิดต่อเหตุการณ์การกระทำความผิดมากที่สุด ซึ่งเป็นที่น่าเชื่อว่าผู้ต้องหาที่ถูกจับนั้นได้ให้ถ้อยคำที่ปราศจากการบิดเบือนหรือให้ถ้อยคำที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง อันเป็นเหตุให้ถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมสามารถรับฟังเป็น

พยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดได้ดี และเพื่อให้กฎหมายพยานหลักฐานเรื่องการรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมของประเทศไทย เป็นไปตามหลักทฤษฎีเรื่องของการบัญญัติบทตัดพยานหลักฐานที่ได้สัดส่วนระหว่างหลักความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (due process) และหลักการควบคุมอาชญากรรม (crime control) และให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ในอดีต ที่ต้องการแก้ไขปัญหาเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการดำเนินคดีอาญาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาอย่างร้ายแรง ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มีการแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งส่งผลกระทบในเรื่องของคุณค่าเชิงพิสูจน์ ความเป็นอิสระในการใช้ดุลพินิจซึ่งนำพยานหลักฐานของศาล และเรื่องมาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญา ที่อาจทำให้ศาลไม่สามารถพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างเป็นธรรม เพื่อนำตัวจำเลยที่เป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษได้ เนื่องจากพยานหลักฐานที่มีอยู่ในคดีมีน้ำหนักไม่เพียงพอ และยังกระทบต่อดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้กระทำ ความผิดแต่ละรายอีกด้วย ดังนี้ ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมจึงเป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญอย่างมากในการพิจารณาคดี เพื่อวินิจฉัยการกระทำของจำเลยในคดีและส่งผลถึงเรื่องการกำหนดโทษของจำเลย

ปัจจุบันในประเทศต่างๆ ได้มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้สำหรับการแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยมีการนำกล้องวิดีโอที่บันทึกภาพและเสียงมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน และเพื่อเป็นการควบคุมตรวจสอบหรือป้องกันการกระทำของเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ อันเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพหรือสิทธิมนุษยชนของบุคคลที่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยประเทศไทยได้มีกฎหมายที่กำหนดให้เจ้าพนักงานต้องติดตั้งกล้องวิดีโอเพื่อบันทึกภาพและเสียงขณะปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องการใช้อำนาจโดยมิชอบในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุ้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ตามมาตรา 22 ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมต้องดำเนินการติดตั้งกล้องวิดีโอเพื่อบันทึกภาพและเสียงขณะทำการจับกุม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกจับในขณะที่เข้าทำการจับกุม จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 84 วรรคท้าย อนุญาตให้สามารถรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมได้ เพื่อให้สอดคล้องกับประโยชน์ที่ได้รับจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุ้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ในส่วนของการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานมาใช้รับฟังในคดี โดยกำหนดเงื่อนไขของการรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมให้สอดคล้องและไปในแนวทางเดียวกับวิธีการของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุ้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 22

5.2 ข้อเสนอแนะ

ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติการรับถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมเป็นพยานหลักฐาน ในมาตรา 84 วรรคท้าย เพื่อเป็นการนำคุณค่าของพยานหลักฐานนั้นมาใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีและสอดคล้องกับ

หลักการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในกฎหมายต่างประเทศ โดยใช้วิธีการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุทธาน พ.ศ. 2565 แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคสี่ เป็นว่า “ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน เว้นแต่ เจ้าพนักงานผู้จับหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ จะได้แจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับ และในขณะที่จับกุมหรือควบคุมตัวได้ดำเนินการบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่อง และได้แจ้งการจับกุมหรือการควบคุมตัวนั้น ไปยังพนักงานอัยการในสำนักงานอัยการท้องที่ที่มีการจับกุมหรือควบคุมตัวโดยไม่ปรากฏต่อผู้รับแจ้งว่า การจับกุมหรือควบคุมตัวมีเหตุอันควรสงสัยว่าการให้การถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับนั้น อาจเกิดขึ้นและได้มาด้วยความไม่สมัครใจของผู้ถูกจับ และได้ดำเนินการพิสูจน์ความถูกต้องแท้จริงของกระบวนการบันทึกภาพและเสียงแล้ว”

และมาตรา 84 วรรคท้าย “ถ้อยคำอื่นที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี และมีการดำเนินการบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องในขณะที่ผู้ถูกจับให้ถ้อยคำนั้น ”

ดังนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 84 วรรคท้าย ได้วางหลักให้สามารถรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมมาเป็นพยานหลักฐานให้ศาลสามารถรับฟังในชั้นการพิจารณาคดีได้ โดยมีการวางเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานผู้จับต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด รวมถึงมีการตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของบันทึกภาพและเสียงนั้นแล้ว ศาลจึงจะสามารถรับฟังถ้อยคำรับสารภาพดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญจสุทธาน พ.ศ. 2565

คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 11 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566.

จรัญ ภัคศิธนากุล. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษา

กฎหมายแห่งนิติบัณฑิตยสภา, 2567.

ธานี สิงหนาท. คำอธิบายพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ: บริษัท กรุงสยาม
พับลิชชิง จำกัด, 2567.

รชฎ เจริญจำ. พยานในคดีอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร, 2561.

พรเพชร วิชิตชลชัย. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษา
กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2555.

น้ำแท้ มีบุญสร้าง. คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับให้บุคคลสูญหาย.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566.

โสภณ รัตนากร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ, 2565.

อุดม รัฐอมฤต. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติม, กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2557.

ภาษาต่างประเทศ

Herbert L. Packer. “Two models of the criminal process.” University of Pennsylvania Law
Review. no.1. vol.113, (November 1964) : 9-13.

“Guidance for police use of body-worn video device : Police and crime standards.”

<http://library.college.police.uk/docs/homeoffice/guidance-body-worn-devices.pdf>, May 2, 2019.

“Code of Practice on the management of police information.” [http://library.college.](http://library.college.police.uk/docs/APPref/Management-of-Police-Information.pdf)

[police.uk/docs/APPref/Management-of Police-Information.pdf](http://library.college.police.uk/docs/APPref/Management-of-Police-Information.pdf), April 20, 2019.